

ЗАКОН

О ВОЈНОБЕЗБЕДНОСНОЈ АГЕНЦИЈИ И ВОЈНООБАВЕШТАЈНОЈ АГЕНЦИЈИ

("Сл. гласник РС", бр. 88/2009, 55/2012 - одлука УС и 17/2013)

И ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1

Овим законом уређују се надлежности, послови, задаци, овлашћења, надзор и контрола Војнобезбедносне агенције (у даљем тексту: ВБА) и Војнообавештајне агенције (у даљем тексту: ВОА), сарадња као и друга питања од значаја за њихов рад.

Члан 2

ВБА и ВОА су органи управе у саставу Министарства одбране који обављају безбедносно-обавештајне послове од значаја за одбрану и део су јединственог безбедносно-обавештајног система Републике Србије.

Члан 3

У обављању послова из своје надлежности, ВБА и ВОА су самосталне.

ВБА и ВОА међусобно сарађују и размењују податке.

Начин и садржај међусобне сарадње и размене података из става 2. овог члана уређује министар одбране.

ВБА и ВОА сарађују и размењују податке са надлежним органима, организацијама, службама и телима Републике Србије, као и са службама безбедности других држава и међународних организација, у складу са Уставом, законом, другим прописима и општим актима, утврђеном безбедносно-обавештајном политиком Републике Србије и потврђеним међународним уговорима.

У свом раду, ВБА и ВОА су политички, идеолошки и интересно неутралне.

Члан 4

ВБА и ВОА имају статус правног лица.

ВБА и ВОА имају своје знакове, симболе и друга обележја и ознаке.

Влада уређује изглед и начин коришћења знакова, симбола и других обележја и ознака из става 2. овог члана, на предлог министра одбране.

II НАДЛЕЖНОСТИ, ПОСЛОВИ, ЗАДАЦИ И ОВЛАШЋЕЊА ВБА

1. Надлежности ВБА

Члан 5

ВБА је надлежна за безбедносну и контраобавештајну заштиту Министарства одбране и Војске Србије у оквиру које обавља безбедносне, контраобавештајне и остале послове и задатке од значаја за одбрану Републике Србије, у складу са законом и прописима донетим на основу закона.

2. Послови и задаци ВБА

Члан 6

У оквиру безбедносне заштите Министарства одбране и Војске Србије, послови које ВБА обавља су:

- 1) безбедносна заштита снага, објеката, средстава и активности;
- 2) безбедносна заштита тајних података;
- 3) персонална безбедност (безбедносна провера лица и издавање безбедносних сертификата за лица којима је приступ тајним подацима потребан ради обављања функције или радних дужности у ВБА и ВОА);
- 4) индустријска безбедност;
- 5) безбедносна заштита информационо-телекомуникационих система и криптозаштите;
- 6) безбедносна заштита других субјеката система одбране;
- 7) остали послови и задаци безбедносне заштите.

У оквиру контраобавештајне заштите, ВБА:

- 1) открива, прати и онемогућава обавештајно деловање, субверзивне и друге активности страних држава, страних организација, група или лица усмерених против Министарства одбране и Војске Србије;
- 2) открива, прати и онемогућава унутрашњи и међународни тероризам, екстремизам и друге облике организованог насиља усмерених против Министарства одбране и Војске Србије;
- 3) открива, истражује и прикупља доказе за кривична дела против уставног уређења и безбедности Републике Србије, кривична дела против човечности и других добара заштићених међународним правом, кривична дела организованог криминала, кривично дело прање новца, као и кривична дела корупције (злоупотреба службеног положаја, трговина утицајем, примање мита и давање мита) и ако нису резултат деловања организоване криминалне групе, унутар Министарства одбране и Војске Србије;
- 4) открива, истражује и прикупља доказе за кривична дела којима се угрожавају тајни подаци и кривична дела против безбедности рачунарских података, прописана Кривичним закоником, законом којим се уређује тајност података, као и другим законима када су наведена кривична дела усмерена против Министарства одбране и Војске Србије;

5) планира, организује и спроводи контраобавештајну заштиту лица, објеката, активности и тајних података Министарства одбране и Војске Србије;

6) прикупља, анализира, обрађује и процењује контраобавештајне податке из своје надлежности;

7) обавља и друге контраобавештајне послове и задатке.

Ако су активности и дела из става 2. тач. 1), 2), 3) и 4) овог члана усмерена према Министарству одбране и Војсци Србије од лица која нису припадници Војске Србије и запослени у Министарству одбране, ВБА своје активности и мере на плану њиховог откривања, праћења и онемогућавања, односно истраживања и документовања предузима уз обавезну сарадњу са Безбедносно-информативном агенцијом или полицијом, са којима заједно утврђује начин даљег поступања.

Поред послова из ст.1. и 2. овог члана, ВБА:

1) планира, организује и спроводи унутрашњу контролу рада припадника ВБА;

2) планира школовање и организује специјалистичке курсеве и центре за обуку својих припадника, врши научна истраживања, формира архиве и објављује сопствена издања;

3) сарађује и размењује податке са службама, организацијама и институцијама које се баве пословима безбедности, као и са безбедносним службама других земаља;

4) обрађује, проверава, сређује, процењује и штити прикупљене податке и информације од неовлашћеног откривања, давања, мењања, коришћења, губитка или уништавања;

5) обезбеђује и штити своје снаге, припаднике и објекте од противправних радњи и претњи;

6) штити опрему и средства која користи у раду од неовлашћеног приступа;

7) обавља безбедносну проверу кандидата за пријем у радни однос у Министарство одбране и на службу у Војску Србије, као и других лица која су од значаја за обављање послова из члана 5. овог закона у сарадњи са Безбедносно-информативном агенцијом и полицијом;

8) планира опремање и врши набавку ствари за своје потребе;

9) обавља и друге послове из своје надлежности.

Начин обављања безбедносне провере из става 4. тачка 7) овог члана уређује министар одбране, у складу са законом.

3. Овлашћења ВБА

Прикупљање података

Члан 7

ВБА је у оквиру својих надлежности овлашћена да прикупља податке:

1) из јавних извора;

2) од физичких и правних лица;

3) од државних органа, организација и служби, као и од ималаца јавних овлашћења.

Члан 8

ВБА је овлашћена да прикупља податке од физичких лица само уз њихов претходни пристанак.

Уз писани пристанак физичког лица са којим се разговор обавља, разговор се може звучно и визуелно забележити. Физичко лице потписом на записник оверава добровољност разговора и истинитост и потпуност снимљеног разговора.

Овлашћено службено лице ВБА дужно је да, пре прикупљања података од физичког лица, том лицу покаже службену легитимацију са значком и упозори га да је дужно да чува као тајну сва сазнања о предмету интересовања ВБА.

Члан 8а

ВБА може прикупљати податке од лица са којима је успостављена тајна сарадња.

Члан 8б

ВБА и Војска Србије међусобно сарађују и размењују податке.

Члан 8в

ВБА прикупља обавештења, ради обављања послова из своје надлежности, од запослених у Министарству одбране и припадника Војске Србије и остварује увид у документацију и податке Министарства одбране и Војске Србије.

Члан 9

Државни органи, организације и службе, органи аутономних покрајина, јединице локалне самоуправе, организације које врше јавна овлашћења и правна лица дужни су да овлашћеним службеним лицима ВБА омогуће увид у регистре, збирке података, електронске базе података и другу службену документацију као и приступ другим подацима од значаја за примену овлашћења ВБА, осим служби безбедности и полиције са којима се размена података врши у складу са законима којима су уређене службе безбедности и полиција.

Ако подаци из регистра и других збирки података представљају тајни податак, субјекти из става 1. овог члана, осим служби безбедности и полиције, дужни су да омогуће ВБА увид у ове регистре и збирке података, у складу са законом којим се уређује тајност података.

Руководиоци и запослени у државним органима, организацијама и службама, органима аутономних покрајина, јединицама локалне самоуправе, организацијама које врше јавна овлашћења, правним лицима и припадници Војске Србије, дужни су да као тајни податак чувају сва сазнања о предмету интересовања ВБА.

Независно од одредаба из ст. 1. и 2. овог члана, ВБА остварује сарадњу и размењује податке са Безбедносно-информативном агенцијом и полицијом у складу са одредбама закона којима су уређене службе безбедности и полиција.

Члан 10

ВБА је овлашћена да, у оквиру своје надлежности, тајно прикупља податке применом посебних поступака и мера.

Члан 11

ВБА је овлашћена да прикупља податке применом посебних поступака и мера када се подаци не могу прикупити на други начин или је њихово прикупљање у вези са несразмерним ризиком по живот и здравље људи и имовину, односно са несразмерним трошковима.

ВБА прикупљање података применом посебних поступака и мера врши превасходно у превентивне сврхе, односно са циљем да се предупредити претње које су усмерене према Министарству одбране и Војсци Србије. Подаци који су прикупљени применом посебних поступака и мера у превентивне сврхе не могу се користити као доказ у кривичном поступку.

У случају да постоји могућност избора између више посебних поступака и мера, примениће се мера којом се мање задире у Уставом зајемчена људска права и слободе.

Члан 12

Посебни поступци и мере тајног прикупљања података из надлежности ВБА (у даљем тексту: посебни поступци и мере) су:

- 1) оперативни продор у организације, групе и институције;
- 2) тајно прибављање и откуп докумената и предмета;
- 3) тајни увид у евиденције података, у складу са законом;
- 4) тајно праћење и надзор лица на отвореном простору и јавним местима уз коришћење техничких средстава;
- 5) тајни електронски надзор телекомуникација и информационих система ради прикупљања задржаних података о телекомуникационом саобраћају, без увида у њихов садржај;
- 6) тајно снимање и документовање разговора на отвореном и у затвореном простору уз коришћење техничких средстава;
- 7) тајни надзор садржине писама и других средстава комуницирања, укључујући и тајни електронски надзор садржаја телекомуникација и информационих система;
- 8) тајни надзор и снимање унутрашњости објеката, затворених простора и предмета.

Примену посебних поступака и мера из става 1. овог члана уређује министар одбране, на предлог директора ВБА, уз мишљење Савета за националну безбедност.

Ако се мишљење из става 2. овог члана не достави у року од 30 дана од дана пријема поднетог захтева, сматраће се да је мишљење позитивно.

Члан 13

Посебни поступци и мере из члана 12. тач. 1) до 4) овог закона предузимају се на основу писаног и образложеног налога директора ВБА или овлашћеног службеног лица ВБА које он овласти.

О издатим налозима из става 1. овог члана води се евиденција.

Члан 13а

Посебан поступак и мера из члана 12. став 1. тачка 5) овог закона предузима се на основу образложене одлуке надлежног вишег суда.

За доношење одлуке из става 1. овог члана надлежан је виши суд у седишту апелационог суда за подручје апелационог суда на чијем подручју се припрема или је предузета радња чије је откривање, праћење и онемогућавање у надлежности ВБА.

Председник Вишег суда одређује судије овлашћене за доношење одлуке из става 1. овог члана.

Писани предлог за примену посебног поступка и мере из члана 12. став 1. тачка 5) овог закона директор ВБА или овлашћено службено лице ВБА које он овласти подноси надлежном Вишем суду.

Судија из става 3. овог члана без одлагања, а најкасније у року од осам сати, доноси одлуку за примену посебног поступка и мере из члана 12. став 1. тачка 5) овог закона и доставља је ВБА.

Предлог из става 4. овог члана, односно одлука из става 1. овог члана садржи назив посебног поступка и мере из члана 12. став 1. тачка 5) овог закона, податке о лицу, групи и организацији према којима ће се примењивати посебан поступак и мера, разлоге због којих се посебан поступак и мера спроводи, као и место и рок трајања примене.

Након добијања одлуке суда, директор ВБА или овлашћено службено лице ВБА које он овласти издаје налог за примену посебног поступка и мере.

Предлог, одлука и налог за примену посебног поступка и мере представљају тајну. Службена и друга лица која учествују у поступку одлучивања и предузимања посебног поступка и мере дужна су да чувају као тајну све податке које су при томе сазнала.

Члан 14

Посебни поступци и мере из члана 12. тач. 6) до 8) овог закона предузимају се на основу писане и образложене одлуке Врховног касационог суда.

Председник Врховног касационог суда одређује судије овлашћене за доношење одлуке из става 1. овог члана.

Писани предлог за примену посебних поступака и мера из члана 12. тач. 6) до 8) овог закона директор ВБА подноси Врховном касационом суду.

Судија из става 2. овог члана без одлагања, а најкасније у року од 24 сата од пријема писаног предлога, доноси одлуку поводом предлога за примену посебних поступака и мера и доставља је ВБА.

Након добијања одлуке суда о примени посебног поступка и мере, директор ВБА издаје налог за примену посебног поступка и мере.

Одлука из става 1, предлог из става 3. и налог из става 5. овог члана, садрже назив посебног поступка и мере које ће се примењивати, податке о лицу, групи и организацији према којима ће се примењивати посебан поступак и мера, разлоге због којих се посебан поступак и мера спроводе, као и место и рок трајања примене.

Предлог, одлука и налог за примену посебног поступка и мере из става 6. овог члана представљају тајну. Службена и друга лица која учествују у поступку одлучивања и предузимања посебног поступка и мере дужна су да чувају као тајну све податке које су при томе сазнала.

Члан 15

Када разлози хитности то захтевају, а посебно у случајевима унутрашњег и међународног тероризма, директор ВБА може да наложи почетак примене посебног поступка и мере из члана 12. тачка 5) овог закона уз претходно прибављену сагласност надлежног судије из члана 13а став 3. овог закона и посебних поступака и мера из члана 12. тач. 6) до 8) овог закона уз претходно прибављену сагласност надлежног судије из члана 14. став 2. овог закона.

Судија из става 1. овог члана, на основу поднетог предлога за примену посебних поступака и мера, доноси одлуку о наставку примене одговарајућих мера, односно њиховој обустави у року од 24 сата од почетка њихове примене.

Ако надлежни судија не одобри примену посебних поступака и мера у року од 24 сата у складу са ставом 2. овог члана, директор ВБА је дужан да одмах прекине њихову примену и наложи комисијско уништавање прикупљених података, а записник о томе достави надлежном суду из члана 13а став 1. и члана 14. став 1. овог закона.

Члан 16*

Поштанска, телеграфска и друга јавна предузећа, привредна друштва и лица регистрована за послове телекомуникационих оператора, друге начине преношења информација и послове доставе поштанских пошиљки дужни су да обезбеде услове и да омогуће ВБА примену мера тајног прикупљања података и извршења посебних поступака и мера из члана 12. овог закона и мера из члана 18. став 3. овог закона.

Члан 17

Посебни поступци и мере тајног прикупљања података из члана 12. тач. 1) до 4) овог закона примењиваће се све док постоје разлози за њихову примену.

Посебни поступци и мере тајног прикупљања података из члана 12. тач. 5) до 8) овог закона, по одлуци надлежног судије из члана 13а став 3. и члана 14. став 2. овог закона, могу се примењивати шест месеци, а на основу новог предлога могу се продужити још једанпут, најдуже на шест месеци.

О примени посебних поступака и мера из члана 12. тач. 5) до 8) овог закона, израђује се и доставља обавештење о окончању примене мере надлежном судији из става 2. овог члана.

Члан 18

Ако подаци прикупљени применом посебних поступака и мера из члана 12. овог закона указују на припремање или извршење кривичног дела за које се гони по службеној дужности, ВБА о основама сумње обавештава надлежно јавно тужилаштво.

Обавештење из става 1. овог члана не садржи податке о примењеним посебним поступцима и мерама.

ВБА, на основу резултата примене посебних поступака и мера, надлежном тужилаштву може да предложи примену надзора и снимања телефонских и других разговора или комуникација другим техничким средствима и оптичка снимања лица и примену других мера за кривична дела организованог криминала, корупције и друга изузетно тешка кривична дела, под условима и на начин прописан законом којим се уређује кривични поступак.

Члан 19

ВБА је овлашћена да у обављању послова и задатака из своје надлежности примењује посебне поступке и мере из члана 12. и мере из члана 18. став 3. овог закона, према запосленима у Министарству одбране и припадницима Војске Србије.

Када ВБА у вршењу послова и задатака из своје надлежности оцени да би посебне поступке и мере из члана 12. тач. 4) до 8) овог закона, као и мере из члана 18. став 3. овог закона требало применити и према другим физичким лицима, дужна је да о томе одмах обавести Безбедносно-информативну агенцију или полицију, са којом заједно утврђује начин даљег поступања.

Члан 20

Овлашћено службено лице ВБА има приступ свим местима ради инсталирања уређаја за примену посебних поступака и мера из члана 12. и мера из члана 18. став 3. овог закона, у складу са одлуком надлежног суда.

Члан 21

Приликом примене посебних поступака и мера из члана 12. овог закона, ВБА је овлашћена да користи податке, документа и средства која служе за прикривање идентитета ВБА, идентитета њених припадника и физичких лица са којима је успостављена тајна сарадња.

За намене из става 1. овог члана не могу се користити легитимације посланика Народне скупштине, чланова Владе, Генералног секретаријата Владе, Генералног секретаријата председника Републике и службене легитимације судија, јавних тужилаца, припадника других служби безбедности Републике Србије, полиције и других овлашћених службених лица.

Члан 22

Ако безбедносни разлози то захтевају, ВБА може да користи пословне и стамбене просторије, као и друге непокретности у својини Републике Србије.

Начин и услове давања на коришћење непокретности из става 1. овог члана уређује Влада, на образложени предлог министра одбране.

У обављању послова из своје надлежности, ВБА по потреби предузима и мере прикривања својине над стварима и правним лицима, као и саме сврхе прикупљања података.

ВБА може уз накнаду тајно да користи услуге физичких и правних лица.

Начин и услове утврђивања накнаде из става 4. овог члана прописује министар одбране, на предлог директора ВБА.

Ради обављања послова из своје надлежности, ВБА може оснивати правна лица и уредити њихов рад на начин који их не доводи у везу са ВБА.

Овлашћења у откривању, истраживању и документовању кривичних дела

Члан 23

Овлашћено службено лице ВБА у откривању, истраживању и документовању кривичних дела из члана 6. став 2. тач. 3) и 4) и члана 6. став 3. овог закона има следећа овлашћења:

1) провера и утврђивање идентитета лица и идентификација предмета;

- 2) позивање;
- 3) тражење обавештења;
- 4) привремено одузимање предмета;
- 5) преглед простора, објеката и документације и противтерористички преглед;
- 6) опсервирање;
- 7) прикупљање, обрада и коришћење личних података;
- 8) полиграфско тестирање;
- 9) овлашћења полиције за вршење мера надзора и снимања телефонских и других разговора или комуникација другим техничким средствима и оптичка снимања лица и предузимање других мера и радњи, у складу са законом којим се уређује кривични поступак.

Када овлашћено службено лице ВБА у вршењу послова и задатака из своје надлежности оцени да би овлашћења из става 1. овог члана требало применити према лицима која нису припадници Војске Србије и запослени у Министарству одбране, ВБА о томе одмах обавештава Безбедносно-информативну агенцију или полицију, са којима заједно утврђује начин даљег поступања.

III НАДЛЕЖНОСТИ, ПОСЛОВИ, ЗАДАЦИ И ОВЛАШЋЕЊА ВОА

1. Надлежности ВОА

Члан 24

ВОА је надлежна за обављање обавештајних послова од значаја за одбрану који се односе на прикупљање, анализу, процену, заштиту и достављање података и информација о потенцијалним и реалним опасностима, активностима, плановима или намерама страних држава и њихових оружаних снага, међународних организација, група и поједицаца.

Подаци и информације из става 1. овог члана су војног, војно-политичког, војно-економског карактера и други подаци и информације који се односе на пролиферацију наоружања и војне опреме и претње тероризмом усмерени из иностранства према систему одбране Републике Србије.

2. Послови и задаци ВОА

Члан 25

У оквиру своје надлежности ВОА:

- 1) прикупља и проверава податке и информације, обрађује их, анализира, процењује и доставља надлежним органима;
- 2) сарађује и размењује информације и податке са службама, организацијама и институцијама Републике Србије које се баве безбедносно-обавештајним пословима, као и са службама других земаља и организација у складу са утврђеном безбедносно-обавештајном политиком, међународним уговорима и преузетим обавезама;

- 3) чува прикупљене податке и информације у складу са законом, подзаконским актима и штити их од неовлашћеног откривања, давања, коришћења, губитка или уништавања;
- 4) планира, организује и спроводи безбедносну заштиту својих активности, лица, објеката и докумената;
- 5) организује безбедносну заштиту објеката Министарства одбране и Војске Србије у иностранству и лица која су од стране Министарства одбране и Војске Србије службено упућена у иностранство;
- 6) штити опрему и средства која користи у раду од неовлашћеног приступа;
- 7) прибавља, развија и користи информационе системе, системе веза и системе за пренос података, као и средства за заштиту информација;
- 8) организује обуку припадника ВОА, организује специјалистичке курсеве, врши истраживања, формира архиве и објављује сопствена издања;
- 9) планира, организује и спроводи унутрашњу контролу рада припадника ВОА;
- 10) захтева од надлежних служби безбедности безбедносне провере правних и физичких лица када је то неопходно за обављање послова из надлежности ВОА утврђених овим законом;
- 11) планира опремање и врши набавку ствари за своје потребе;
- 12) обавља и друге послове из своје надлежности.

3. Овлашћења ВОА

Прикупљање података

Члан 26

ВОА је у оквиру својих надлежности овлашћена да прикупља податке:

- 1) из јавних извора;
- 2) од физичких и правних лица;
- 3) разменом података са другим службама безбедности;
- 4) применом посебних поступака и мера.

Примена посебних поступака и мера за тајно прикупљање података

Члан 27

Посебни поступци и мере за тајно прикупљање података су:

- 1) тајна сарадња са физичким и правним лицима ради прикупљања података и информација из члана 24. став 2. овог закона;
- 2) тајно прибављање и откуп докумената и предмета;
- 3) оперативни продор у организације, институције и групе;

- 4) предузимање мера на прикривању идентитета и својине;
- 5) оснивање правних лица и уређење њиховог рада на начин који их не доводи у везу са ВОА;
- 6) прикривено коришћење имовине и услуга физичких и правних лица уз накнаду;
- 7) коришћење посебних докумената и средстава којима се штити ВОА, њени припадници, просторије и средства.

Посебни поступци и мере из става 1. овог члана предузимају се на основу налога директора ВОА или лица које он овласти.

О издатим налозима из става 2. овог члана води се евиденција.

Примену посебних поступака и мера из става 1. овог члана уређује министар одбране, на предлог директора ВОА, уз мишљење Савета за националну безбедност.

Ако се мишљење из става 4. овог члана не достави у року од 30 дана од дана пријема поднетог захтева, сматраће се да је мишљење позитивно.

Члан 28

У примени посебних поступака и мера из члана 27. став 1. овог закона не могу се користити легитимације посланика Народне скупштине, чланова Владе, Генералног секретаријата Владе, Генералног секретаријата председника Републике и службене легитимације судија, јавних тужилаца, припадника других служби безбедности Републике Србије, полиције и других овлашћених службених лица.

Члан 29

Ако безбедносни разлози то захтевају, ВОА може да користи пословне и стамбене просторије, као и друге непокретности у својини Републике Србије.

Начин и услове давања на коришћење непокретности из става 1. овог члана уређује Влада, на образложени предлог министра одбране.

Члан 30

Подаци који се односе на методе рада и функционисање ВОА представљају тајне податке.

Степен тајности података из става 1. овог члана одређује се у складу са законом којим се уређује тајност података.

IV ЕВИДЕНТИРАЊЕ ПОДАТАКА И ЊИХОВО КОРИШЋЕЊЕ

Члан 31

ВБА установљава и води збирке и регистре личних и других података, као и документа о тим подацима.

ВОА установљава и води збирке и регистре података из своје надлежности.

Збирке и регистри података, као и документа из ст. 1. и 2. овог члана представљају тајне податке, у складу са законом којим се уређује тајност података.

Ако ВБА или ВОА дође у посед података и информација из надлежности других служби безбедности или полиције, те податке и информације доставиће другим службама безбедности ако су од значаја за националну безбедност, а полицији ако се односе на кривична дела на која се, у складу са одредбама Законика о кривичном поступку, примењују посебне доказне радње.

Ако подаци и информације нису из надлежности органа из става 4. овог члана, ВБА или ВОА је дужна да их неодложно уништи у року од 30 дана, о чему ће комисија сачинити записник.

Члан 32

Врсте регистара, збирки личних података и евиденција ВБА или ВОА, начин њиховог вођења, приступ, руковање и заштиту, рокове чувања, архивирање и уништавање уређује министар одбране, на предлог директора ВБА, односно директора ВОА, а по прибављеном мишљењу Савета за националну безбедност.

V ПОСЕБНА ОВЛАШЋЕЊА

Члан 33

Овлашћено службено лице ВБА има право и дужност да држи, носи и употребљава ватрено оружје у оквиру надлежности прописаних овим законом.

Овлашћено службено лице ВБА и ВОА има право да користи средства за осматрање, снимање, навигацију и везу, као и да се послужи саобраћајним средством и средством везе правног или физичког лица.

Државни органи Републике Србије и правна лица имају обавезу да овлашћеном службеном лицу ВБА и ВОА пруже неопходну помоћ ради извршења задатака из надлежности ВБА или ВОА.

Начин и услове примене овлашћења из ст. 1. и 2. овог члана прописује министар одбране на предлог директора ВБА, односно директора ВОА, по прибављеном мишљењу Савета за националну безбедност.

VI ИЗВЕШТАВАЊЕ И ОБАВЕШТАВАЊЕ

Члан 34

ВБА и ВОА редовно, по потреби и на захтев достављају из своје надлежности извештаје, информације и процене од значаја за одбрану председнику Републике, министру одбране и начелнику Генералштаба Војске Србије.

Ако је непосредно угрожена безбедност Министарства одбране, односно команди, јединица и установа Војске Србије, ВБА и ВОА су дужне да са подацима до којих дођу у вршењу послова и овлашћења прописаних овим законом, без одлагања упознају надлежне органе руковођења и командовања.

Извештаји, информације и процене из ст. 1. и 2. овог члана представљају тајну, у складу са законом којим се уређује заштита тајних података.

Члан 35

ВБА и ВОА су дужне да тачно, истинито и потпуно пруже обавештења о прикупљеним подацима о личности и о подацима од јавног значаја, у складу са прописима којима се

уређује област заштите података о личности, област слободног приступа информацијама од јавног значаја и одредбама овог закона.

Право на обавештење и увид у податке из става 1. овог члана ограничава се у складу са прописима којима се уређују област слободног приступа информацијама од јавног значаја, тајност података, заштита података о личности и одредбама овог закона.

Право на обавештење и увид у податке из става 1. овог члана не односи се на податке о: овлашћеним службеним лицима ВБА или ВОА који су предузимали мере; идентитету садашњих и бивших сарадника службе; припадницима службе са прикривеним идентитетом; трећим лицима којима би откривање тих података могло да штети; методама прибављања безбедносних и обавештајних података; акцијама које су у току; начину примене посебних поступака и мера; као и на податке и информације које су прибављене разменом са страним службама и међународним организацијама и тајне податке и информације других државних органа у поседу службе.

Размена података са органима и службама безбедности страних држава и међународних организација

Члан 36

ВБА и ВОА, сходно утврђеној безбедносно-обавештајној политици Републике Србије, размењују податке из члана 31. овог закона са органима и службама безбедности страних држава и међународних организација, у складу са Уставом, законом, другим прописима и општим актима и потврђеним међународним уговорима.

Начин и поступак размене података о непосредном угрожавању безбедности стране државе или међународне организације, односно вредности заштићене међународним правом, на основу смерница Савета за националну безбедност, прописује министар одбране, на предлог директора ВБА, односно директора ВОА.

Достављени подаци из ст. 1. и 2. овог члана могу се користити само у сврху због којих су прикупљени.

О достављеним подацима из става 1. овог члана води се евиденција.

VII РУКОВОЂЕЊЕ И УНУТРАШЊЕ УРЕЂЕЊЕ ВБА И ВОА

1. Руководијење ВБА и ВОА

Члан 37

Радам ВБА и ВОА руководе директори који за свој рад одговарају министру одбране.

Директори ВБА и ВОА имају заменике, који за свој рад одговарају директору.

Директоре ВБА и ВОА и њихове заменике поставља и разрешава председник Републике указом на предлог министра одбране, ако се ради о професионалном војном лицу, односно Влада, на предлог министра одбране, у складу са законом којим се уређује положај државних службеника.

Директори ВБА и ВОА, као и њихови заменици постављају се на период од пет година.

Директори ВБА и ВОА и њихови заменици не могу бити чланови политичке странке, нити обављати другу јавну функцију.

За директоре ВБА и ВОА и њихове заменике може бити постављено лице које је завршило генералштабно усавршавање и које има најмање девет година радног искуства на обавештајно-безбедносним пословима у систему одбране.

Члан 38

Директор ВБА, односно директор ВОА:

- 1) даје налоге и инструкције за рад органа и припадника агенције;
- 2) одговара за законито и стручно функционисање агенције;
- 3) одговара за наменско коришћење финансијских и других средстава;
- 4) предлаже министру одбране план развоја, опремања и годишњи план рада;
- 5) врши избор и одлучује о пријему и престанку рада у агенцији, у складу са прописаним критеријумима;
- 6) предлаже надлежном органу ослобађање припадника агенције од обавезе чувања тајне;
- 7) подноси извештај о раду;
- 8) предлаже министру одбране доношење прописа из надлежности агенције;
- 9) обавља и друге послове и задатке утврђене законом и подзаконским актима.

Директор ВБА, односно директор ВОА или њихови заменици могу, поред услова утврђених законом, бити разрешени и пре истека времена на које су постављени, у следећим случајевима:

- 1) на лични захтев;
- 2) ако трајно изгуби здравствену способност да обавља своју дужност;
- 3) када је осуђен за кривично дело на безусловну казну затвора од најмање шест месеци или за кажњиво дело које га чини недостојним за вршење дужности;
- 4) ако у руковођењу ВБА или ВОА не поступа у складу са Уставом, законом и другим прописима, према правилима струке, савесно, непристрасно и политички неутрално, чиме је проузроковано незаконито и нестручно функционисање агенције.

Предлог за разрешење директора ВБА, односно директора ВОА или њихових заменика подноси министар одбране.

2. Унутрашње уређење ВБА и ВОА

Члан 39

Акта о унутрашњем уређењу и систематизацији ВБА и ВОА, као и о начину њиховог рада, на предлог директора ВБА, односно директора ВОА, доноси министар одбране, у складу са законом и другим прописима.

Акта о унутрашњем уређењу и систематизацији ВБА и ВОА и начин њиховог рада означавају се одговарајућим степеном тајности, у складу са прописима који уређују тајност података.

VIII ПРИПАДНИЦИ ВБА И ВОА

Члан 40

Припадници ВБА и ВОА су професионални припадници Војске Србије, државни службеници и намештеници.

1. Радни однос у ВБА и ВОА

Члан 41

На пријем у радни однос, права и дужности и престанак радног односа професионалних припадника Војске Србије на служби у ВБА или ВОА примењује се закон и други прописи којима се уређује Војска Србије, ако овим законом и прописима који су донети на основу овог закона није другачије одређено.

На пријем у радни однос, права и дужности и престанак радног односа државних службеника и намештеника на служби у ВБА или ВОА примењује се закон којим се уређује одбрана Републике Србије и прописи о државним службеницима и намештеницима, ако овим законом и прописима који су донети на основу овог закона није другачије одређено.

Посебне критеријуме и поступак за пријем у радни однос и престанак радног односа лица из ст. 1. и 2. овог члана уређује Влада, на предлог министра одбране.

Члан 42

Припадник ВБА, односно ВОА:

- 1) дужан је да извршава налоге директора ВБА, односно директора ВОА или непосредно претпостављеног и да га извештава о свом раду;
- 2) не сме да изражава и заступа своја политичка уверења приликом обављања службених дужности;
- 3) самосталан је у раду и лично је одговоран за незаконито поступање.

Ако припадник ВБА, односно ВОА сматра да је налог директора ВБА, односно директора ВОА или претпостављеног незаконит, дужан је да га у писаној форми на то упозори, а ако претпостављени и даље инсистира на његовом извршењу, дужан је да тражи писану потврду налога. Ако налог буде потврђен, обавезан је да о томе извести вишег претпостављеног и унутрашњу контролу.

У случају да припадник ВБА, односно ВОА има сазнања о незаконитом поступању у служби, обавезан је да то пријави директору и унутрашњој контроли, без последица по свој статус.

Ако директор ВБА, односно ВОА или унутрашња контрола не поступи по пријави из става 3. овог члана припадник ВБА, односно ВОА може да се обрати телима за надзор и контролу, без последица по свој статус.

2. Чување тајности идентитета

Члан 43

Припадник ВБА, односно ВОА, као и физичко лице са којим је успостављена тајна сарадња може да сведочи пред правосудним органима у поступку против лица која су осумњичена на основу поступања ВБА или ВОА, само уколико је обезбеђена заштита његовог идентитета, на основу овог закона, односно закона којим се уређује кривични поступак.

Члан 44

Овлашћено службено лице је припадник ВБА, односно ВОА који у свом раду примењује овлашћења прописана овим законом.

Које лице се сматра овлашћеним службеним лицем ВБА, односно ВОА, као и обим његовог овлашћења прописује министар одбране на предлог директора ВБА, односно директора ВОА.

Овлашћено службено лице ВБА, односно ВОА има службену легитимацију са значком, а припадник ВБА, односно ВОА који нема статус овлашћеног службеног лица има само службену легитимацију.

Врсту, облик и садржај службене легитимације и изглед значке ВБА и ВОА прописује Влада, на предлог министра одбране.

3. Додатак на плату

Члан 45

Овлашћеном службеном лицу ВБА, односно ВОА, на предлог директора ВБА, односно директора ВОА припада додатни коефицијент на плату у висини одређеној прописом који доноси министар одбране.

Припаднику ВБА, односно ВОА који нема статус из става 1. овог члана, на предлог директора ВБА, односно директора ВОА, може се утврдити додатни коефицијент на плату у висини одређеној прописом који доноси министар одбране.

4. Забрана јавног иступања

Члан 46

Припаднику ВБА, односно ВОА је забрањено да јавно иступа и износи податке и сазнања о раду ВБА или ВОА, као и друге податке из области безбедности од значаја за одбрану, без сагласности директора ВБА, односно директора ВОА.

5. Права лица са којима је успостављена тајна сарадња и њихових породица

Члан 47

Лице које приликом тајне сарадње са ВБА или ВОА претрпи телесно оштећење, односно изгуби способност за рад, има права по том основу као припадник ВБА, односно ВОА.

У случају смрти лица из става 1. овог члана, чланови његове породице имају иста права као чланови породице припадника ВБА, односно ВОА.

6. Правна, материјална и друга помоћ припадницима ВБА и ВОА и лицима са којима је успостављена тајна сарадња

Члан 48

Ако се против припадника или бившег припадника ВБА, односно ВОА или лица са којим је успостављена тајна сарадња са ВБА или ВОА покрене кривични поступак због радњи учињених у вршењу службе, односно у тајној сарадњи, има право на правног заступника кога му предложи ВБА или ВОА, осим ако је кривични поступак покренут на основу кривичне пријаве ВБА или ВОА.

Припадници ВБА и ВОА, лица са којима је успостављена тајна сарадња и чланови њихових породица имају право на правну и материјалну помоћ Републике Србије, ако су у вршењу службе задржани, ухапшени или осуђени ван територије Републике Србије.

Ако су због послова из надлежности ВБА или ВОА, односно тајне сарадње доведени у опасност живот, лична и имовинска безбедност припадника ВБА, односно ВОА или лица са којима је успостављена тајна сарадња, односно чланова њихових породица, агенција ће им, осим правне помоћи, обезбедити и другу помоћ и заштиту.

7. Осигурање од ризика

Члан 49

ВБА и ВОА за своје припаднике могу да уговоре животно осигурање, осигурање за случај смрти или губитка радне способности, у складу са ризицима у вршењу службе.

8. Упућивање у иностранство

Члан 50

Припадници ВБА, односно ВОА могу бити упућени у иностранство у оквиру сарадње са страном службом безбедности или другом одговарајућом службом, на основу међународног уговора, односно у складу са законом.

9. Обраћање надлежним органима

Члан 51

Припадник ВБА, односно ВОА који дође до сазнања да је у раду ВБА или ВОА дошло до повреде уставности и законитости, људских права и слобода, професионалности, сразмерности у примени овлашћења и политичке и идеолошке неутралности, може непосредно да се обрати генералном инспектору, министру одбране, Влади и надлежном одбору Народне скупштине, без последица по свој статус.

Припадник ВБА, односно ВОА може да се обрати генералном инспектору и надлежном одбору Народне скупштине и када сматра да је због повреда из става 1. овог члана дошло до угрожавања његових права у обављању послова и задатака из надлежности ВБА или ВОА.

IX НАДЗОР И КОНТРОЛА РАДА

1. Народна скупштина

Члан 52

Народна скупштина врши надзор над радом ВБА и ВОА, у складу са одредбама закона којим се уређују основе уређења служби безбедности Републике Србије и овог закона.

2. Влада

Члан 53

Влада преко Министарства одбране спроводи контролу, обезбеђује потребне ресурсе за рад ВБА и ВОА и остварује остала овлашћења, у складу са законом.

3. Генерални инспектор

Члан 54

Генерални инспектор:

- 1) надзире примену начела политичке, идеолошке и интересне неутралности у раду ВБА и ВОА и њихових припадника;
- 2) надзире законитост примене посебних поступака и мера за тајно прикупљање података;
- 3) надзире законитост трошења буџетских и других средстава за рад;
- 4) даје мишљење на нацрте закона, других прописа и општих аката из надлежности ВБА и ВОА;
- 5) утврђује чињенице о уоченим незаконитостима или неправилностима у раду ВБА и ВОА и њихових припадника;
- 6) подноси извештај министру одбране о резултатима надзора са предлогом мера.

Генералног инспектора поставља Влада на период од пет година, на предлог министра одбране, уз мишљење Савета за националну безбедност.

Генерални инспектор је одговоран за рад министру одбране.

Генерални инспектор подноси извештај о спроведеној контроли најмање једном годишње надлежном одбору Народне скупштине.

Генерални инспектор не може бити члан политичке странке, нити обављати другу јавну функцију.

Члан 55

За генералног инспектора може бити постављено лице које има најмање девет година радног искуства у струци.

Генерални инспектор има статус државног службеника у III групи положаја у Министарству одбране, у складу са законом.

Генерални инспектор може, поред услова предвиђених законом, бити разрешен дужности и пре истека периода на који је постављен, у следећим случајевима:

- 1) на лични захтев;
- 2) ако трајно изгуби здравствену способност да обавља своју дужност;
- 3) када је осуђен за кривично дело на безусловну казну затвора од најмање шест месеци или кажњиво дело које га чини недостојним за вршење дужности;
- 4) ако не поступа у складу са Уставом, законом и другим прописом, према правилима струке, непристрасно и политички неутрално.

Поступак за разрешење генералног инспектора може покренути Влада или министар одбране.

Члан 56

Начин извршавања послова и задатака из члана 54. овог закона уређује министар одбране, уз прибављено мишљење надлежног одбора Народне скупштине.

4. Унутрашња контрола

Члан 57

Унутрашња контрола ВБА, односно ВОА врши контролу законитости рада и примене овлашћења њихових припадника.

Руководилац унутрашње контроле је непосредно потчињен директору ВБА, односно ВОА коме редовно подноси извештаје о раду и о евентуалним злоупотребама и неправилностима у раду ВБА или ВОА.

Руководилац унутрашње контроле је дужан да обавести генералног инспектора, а по потреби и надлежни одбор Народне скупштине, када има сазнања да директор ВБА, односно директор ВОА није отклонио незаконитост или неправилност у раду коју је утврдила унутрашња контрола.

На захтев унутрашње контроле, а по одлуци директора ВБА, односно директора ВОА, припадник ВБА, односно ВОА је обавезан да се подвргне безбедносној провери, провери психофизичке способности, провери здравственог стања, полиграфском тестирању и другим проверама.

Начин вршења унутрашње контроле ВБА, односно ВОА, као и друга питања од значаја за њен рад уређује министар одбране.

Х ФИНАНСИРАЊЕ

Средства за рад

Члан 58

Средства за рад ВБА и ВОА се обезбеђују у буџету Републике Србије, у складу са законом којим се уређује буџетски систем.

Подаци о финансијском и материјалном пословању ВБА и ВОА представљају тајне податке, у складу са законом којим се уређује тајност података.

Члан 59

За набавку ствари намењених за извршавање послова и задатака из надлежности ВБА и ВОА примењују се прописи којима се уређују набавке за потребе Министарства одбране.

Приликом набавки из става 1. овог члана, ВБА и ВОА су овлашћене да користе податке, документа и средства која служе за прикривање идентитета агенције и њених припадника.

XI ЗАШТИТА И ЧУВАЊЕ ТАЈНИХ ПОДАТАКА

Члан 60

Припадник ВБА, односно ВОА, који има приступ подацима и документима који су законом и другим прописима одређени као тајни, дужан је да их штити и чува за време и после престанка рада у ВБА или ВОА, у складу са прописима из области одбране и тајности података.

Припадник ВБА, односно ВОА је дужан да и после престанка рада у ВБА или ВОА штити тајност идентитета припадника ВБА, односно ВОА, лица са којима је успостављена тајна сарадња, као и других извора података, односно начина на који је податак прикупљен, у складу са законом којим се уређује тајност података.

XII ЗАШТИТА ПРАВА ГРАЂАНА

Члан 61

Грађанин који сматра да су му појединачним актом или радњом ВБА или ВОА повређена или ускраћена људска права или слободе, ради заштите својих права, може да се обрати генералном инспектору, односно органима и институцијама Републике Србије.

Члан 62

За штету коју својим незаконитим или неправилним радом ВБА или ВОА проузрокује физичким и правним лицима одговара Република Србија.

XIII ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 63

Прописи за извршење овог закона донеће се у року од шест месеци од дана почетка примене овог закона.

Прописи донети за извршење Закона о службама безбедности Савезне Републике Југославије ("Службени лист СРЈ", број 37/02 и "Службени лист СЦГ", број 17/04) настављају да се примењују до доношења одговарајућих прописа за извршење овог закона, ако нису супротни одредбама овог закона.

До доношења прописа о уређењу судова и почетка рада Врховног касационог суда, послове Врховног касационог суда из одредаба члана 14. овог закона вршиће Врховни суд Србије.

Члан 64

Даном ступања на снагу овог закона престаје да важи Закон о службама безбедности Савезне Републике Југославије ("Службени лист СРЈ", број 37/02 и "Службени лист СЦГ", број 17/04).

Члан 65

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије".

ЗАКОН

О ВОЈНОБЕЗБЕДНОСНОЈ АГЕНЦИЈИ И ВОЈНООБАВЕШТАЈНОЈ АГЕНЦИЈИ

("Сл. гласник РС", бр. 88/2009, 55/2012 - одлука УС и 17/2013)

И ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1

Овим законом уређују се надлежности, послови, задаци, овлашћења, надзор и контрола Војнобезбедносне агенције (у даљем тексту: ВБА) и Војнообавештајне агенције (у даљем тексту: ВОА), сарадња као и друга питања од значаја за њихов рад.

Члан 2

ВБА и ВОА су органи управе у саставу Министарства одбране који обављају безбедносно-обавештајне послове од значаја за одбрану и део су јединственог безбедносно-обавештајног система Републике Србије.

Члан 3

У обављању послова из своје надлежности, ВБА и ВОА су самосталне.

ВБА и ВОА међусобно сарађују и размењују податке.

Начин и садржај међусобне сарадње и размене података из става 2. овог члана уређује министар одбране.

ВБА и ВОА сарађују и размењују податке са надлежним органима, организацијама, службама и телима Републике Србије, као и са службама безбедности других држава и међународних организација, у складу са Уставом, законом, другим прописима и општим актима, утврђеном безбедносно-обавештајном политиком Републике Србије и потврђеним међународним уговорима.

У свом раду, ВБА и ВОА су политички, идеолошки и интересно неутралне.

Члан 4

ВБА и ВОА имају статус правног лица.

ВБА и ВОА имају своје знакове, симболе и друга обележја и ознаке.

Влада уређује изглед и начин коришћења знакова, симбола и других обележја и ознака из става 2. овог члана, на предлог министра одбране.

II НАДЛЕЖНОСТИ, ПОСЛОВИ, ЗАДАЦИ И ОВЛАШЋЕЊА ВБА

1. Надлежности ВБА

Члан 5

ВБА је надлежна за безбедносну и контраобавештајну заштиту Министарства одбране и Војске Србије у оквиру које обавља безбедносне, контраобавештајне и остале послове и задатке од значаја за одбрану Републике Србије, у складу са законом и прописима донетим на основу закона.

2. Послови и задаци ВБА

Члан 6

У оквиру безбедносне заштите Министарства одбране и Војске Србије, послови које ВБА обавља су:

- 1) безбедносна заштита снага, објеката, средстава и активности;
- 2) безбедносна заштита тајних података;
- 3) персонална безбедност (безбедносна провера лица и издавање безбедносних сертификата за лица којима је приступ тајним подацима потребан ради обављања функције или радних дужности у ВБА и ВОА);
- 4) индустријска безбедност;
- 5) безбедносна заштита информационо-телекомуникационих система и криптозаштите;
- 6) безбедносна заштита других субјеката система одбране;
- 7) остали послови и задаци безбедносне заштите.

У оквиру контраобавештајне заштите, ВБА:

- 1) открива, прати и онемогућава обавештајно деловање, субверзивне и друге активности страних држава, страних организација, група или лица усмерених против Министарства одбране и Војске Србије;
- 2) открива, прати и онемогућава унутрашњи и међународни тероризам, екстремизам и друге облике организованог насиља усмерених против Министарства одбране и Војске Србије;
- 3) открива, истражује и прикупља доказе за кривична дела против уставног уређења и безбедности Републике Србије, кривична дела против човечности и других добара заштићених међународним правом, кривична дела организованог криминала, кривично дело прање новца, као и кривична дела корупције (злоупотреба службеног положаја, трговина

утицајем, примање мита и давање мита) и ако нису резултат деловања организоване криминалне групе, унутар Министарства одбране и Војске Србије;

4) открива, истражује и прикупља доказе за кривична дела којима се угрожавају тајни подаци и кривична дела против безбедности рачунарских података, прописана Кривичним закоником, законом којим се уређује тајност података, као и другим законима када су наведена кривична дела усмерена против Министарства одбране и Војске Србије;

5) планира, организује и спроводи контраобавештајну заштиту лица, објеката, активности и тајних података Министарства одбране и Војске Србије;

6) прикупља, анализира, обрађује и процењује контраобавештајне податке из своје надлежности;

7) обавља и друге контраобавештајне послове и задатке.

Ако су активности и дела из става 2. тач. 1), 2), 3) и 4) овог члана усмерена према Министарству одбране и Војсци Србије од лица која нису припадници Војске Србије и запослени у Министарству одбране, ВБА своје активности и мере на плану њиховог откривања, праћења и онемогућавања, односно истраживања и документовања предузима уз обавезну сарадњу са Безбедносно-информативном агенцијом или полицијом, са којима заједно утврђује начин даљег поступања.

Поред послова из ст. 1. и 2. овог члана, ВБА:

1) планира, организује и спроводи унутрашњу контролу рада припадника ВБА;

2) планира школовање и организује специјалистичке курсеве и центре за обуку својих припадника, врши научна истраживања, формира архиве и објављује сопствена издања;

3) сарађује и размењује податке са службама, организацијама и институцијама које се баве пословима безбедности, као и са безбедносним службама других земаља;

4) обрађује, проверава, сређује, процењује и штити прикупљене податке и информације од неовлашћеног откривања, давања, мењања, коришћења, губитка или уништавања;

5) обезбеђује и штити своје снаге, припаднике и објекте од противправних радњи и претњи;

6) штити опрему и средства која користи у раду од неовлашћеног приступа;

7) обавља безбедносну проверу кандидата за пријем у радни однос у Министарство одбране и на службу у Војску Србије, као и других лица која су од значаја за обављање послова из члана 5. овог закона у сарадњи са Безбедносно-информативном агенцијом и полицијом;

8) планира опремање и врши набавку ствари за своје потребе;

9) обавља и друге послове из своје надлежности.

Начин обављања безбедносне провере из става 4. тачка 7) овог члана уређује министар одбране, у складу са законом.

3. Овлашћења ВБА

Прикупљање података

Члан 7

ВБА је у оквиру својих надлежности овлашћена да прикупља податке:

- 1) из јавних извора;
- 2) од физичких и правних лица;
- 3) од државних органа, организација и служби, као и од ималаца јавних овлашћења.

Члан 8

ВБА је овлашћена да прикупља податке од физичких лица само уз њихов претходни пристанак.

Уз писани пристанак физичког лица са којим се разговор обавља, разговор се може звучно и визуелно забележити. Физичко лице потписом на записник оверава добровољност разговора и истинитост и потпуност снимљеног разговора.

Овлашћено службено лице ВБА дужно је да, пре прикупљања података од физичког лица, том лицу покаже службену легитимацију са значком и упозори га да је дужно да чува као тајну сва сазнања о предмету интересовања ВБА.

Члан 8а

ВБА може прикупљати податке од лица са којима је успостављена тајна сарадња.

Члан 8б

ВБА и Војска Србије међусобно сарађују и размењују податке.

Члан 8в

ВБА прикупља обавештења, ради обављања послова из своје надлежности, од запослених у Министарству одбране и припадника Војске Србије и остварује увид у документацију и податке Министарства одбране и Војске Србије.

Члан 9

Државни органи, организације и службе, органи аутономних покрајина, јединице локалне самоуправе, организације које врше јавна овлашћења и правна лица дужни су да овлашћеним службеним лицима ВБА омогуће увид у регистре, збирке података, електронске базе података и другу службену документацију као и приступ другим подацима од значаја за примену овлашћења ВБА, осим служби безбедности и полиције са којима се размена података врши у складу са законима којима су уређене службе безбедности и полиција.

Ако подаци из регистра и других збирки података представљају тајни податак, субјекти из става 1. овог члана, осим служби безбедности и полиције, дужни су да омогуће ВБА увид у ове регистре и збирке података, у складу са законом којим се уређује тајност података.

Руководиоци и запослени у државним органима, организацијама и службама, органима аутономних покрајина, јединицама локалне самоуправе, организацијама које врше јавна овлашћења, правним лицима и припадници Војске Србије, дужни су да као тајни податак чувају сва сазнања о предмету интересовања ВБА.

Независно од одредаба из ст. 1. и 2. овог члана, ВБА остварује сарадњу и размењује податке са Безбедносно-информативном агенцијом и полицијом у складу са одредбама закона којима су уређене службе безбедности и полиција.

Члан 10

ВБА је овлашћена да, у оквиру своје надлежности, тајно прикупља податке применом посебних поступака и мера.

Члан 11

ВБА је овлашћена да прикупља податке применом посебних поступака и мера када се подаци не могу прикупити на други начин или је њихово прикупљање у вези са несразмерним ризиком по живот и здравље људи и имовину, односно са несразмерним трошковима.

ВБА прикупљање података применом посебних поступака и мера врши превасходно у превентивне сврхе, односно са циљем да се предупредe претње које су усмерене према Министарству одбране и Војсци Србије. Подаци који су прикупљени применом посебних поступака и мера у превентивне сврхе не могу се користити као доказ у кривичном поступку.

У случају да постоји могућност избора између више посебних поступака и мера, примениће се мера којом се мање задире у Уставом зајемчена људска права и слободе.

Члан 12

Посебни поступци и мере тајног прикупљања података из надлежности ВБА (у даљем тексту: посебни поступци и мере) су:

- 1) оперативни продор у организације, групе и институције;
- 2) тајно прибављање и откуп докумената и предмета;
- 3) тајни увид у евиденције података, у складу са законом;
- 4) тајно праћење и надзор лица на отвореном простору и јавним местима уз коришћење техничких средстава;
- 5) тајни електронски надзор телекомуникација и информационих система ради прикупљања задржаних података о телекомуникационом саобраћају, без увида у њихов садржај;
- 6) тајно снимање и документовање разговора на отвореном и у затвореном простору уз коришћење техничких средстава;
- 7) тајни надзор садржине писама и других средстава комуницирања, укључујући и тајни електронски надзор садржаја телекомуникација и информационих система;
- 8) тајни надзор и снимање унутрашњости објеката, затворених простора и предмета.

Примену посебних поступака и мера из става 1. овог члана уређује министар одбране, на предлог директора ВБА, уз мишљење Савета за националну безбедност.

Ако се мишљење из става 2. овог члана не достави у року од 30 дана од дана пријема поднетог захтева, сматраће се да је мишљење позитивно.

Члан 13

Посебни поступци и мере из члана 12. тач. 1) до 4) овог закона предузимају се на основу писаног и образложеног налога директора ВБА или овлашћеног службеног лица ВБА које он овласти.

О издатим налозима из става 1. овог члана води се евиденција.

Члан 13а

Посебан поступак и мера из члана 12. став 1. тачка 5) овог закона предузима се на основу образложене одлуке надлежног вишег суда.

За доношење одлуке из става 1. овог члана надлежан је виши суд у седишту апелационог суда за подручје апелационог суда на чијем подручју се припрема или је предузета радња чије је откривање, праћење и онемогућавање у надлежности ВБА.

Председник Вишег суда одређује судије овлашћене за доношење одлуке из става 1. овог члана.

Писани предлог за примену посебног поступка и мере из члана 12. став 1. тачка 5) овог закона директор ВБА или овлашћено службено лице ВБА које он овласти подноси надлежном Вишем суду.

Судија из става 3. овог члана без одлагања, а најкасније у року од осам сати, доноси одлуку за примену посебног поступка и мере из члана 12. став 1. тачка 5) овог закона и доставља је ВБА.

Предлог из става 4. овог члана, односно одлука из става 1. овог члана садржи назив посебног поступка и мере из члана 12. став 1. тачка 5) овог закона, податке о лицу, групи и организацији према којима ће се примењивати посебан поступак и мера, разлоге због којих се посебан поступак и мера спроводи, као и место и рок трајања примене.

Након добијања одлуке суда, директор ВБА или овлашћено службено лице ВБА које он овласти издаје налог за примену посебног поступка и мере.

Предлог, одлука и налог за примену посебног поступка и мере представљају тајну. Службена и друга лица која учествују у поступку одлучивања и предузимања посебног поступка и мере дужна су да чувају као тајну све податке које су при томе сазнала.

Члан 14

Посебни поступци и мере из члана 12. тач. 6) до 8) овог закона предузимају се на основу писане и образложене одлуке Врховног касационог суда.

Председник Врховног касационог суда одређује судије овлашћене за доношење одлуке из става 1. овог члана.

Писани предлог за примену посебних поступака и мера из члана 12. тач. 6) до 8) овог закона директор ВБА подноси Врховном касационом суду.

Судија из става 2. овог члана без одлагања, а најкасније у року од 24 сата од пријема писаног предлога, доноси одлуку поводом предлога за примену посебних поступака и мера и доставља је ВБА.

Након добијања одлуке суда о примени посебног поступка и мере, директор ВБА издаје налог за примену посебног поступка и мере.

Одлука из става 1, предлог из става 3. и налог из става 5. овог члана, садрже назив посебног поступка и мере које ће се примењивати, податке о лицу, групи и организацији према којима ће се примењивати посебан поступак и мера, разлоге због којих се посебан поступак и мера спроводе, као и место и рок трајања примене.

Предлог, одлука и налог за примену посебног поступка и мере из става 6. овог члана представљају тајну. Службена и друга лица која учествују у поступку одлучивања и предузимања посебног поступка и мере дужна су да чувају као тајну све податке које су при томе сазнала.

Члан 15

Када разлози хитности то захтевају, а посебно у случајевима унутрашњег и међународног тероризма, директор ВБА може да наложи почетак примене посебног поступка и мере из члана 12. тачка 5) овог закона уз претходно прибављену сагласност надлежног судије из члана 13а став 3. овог закона и посебних поступака и мера из члана 12. тач. 6) до 8) овог закона уз претходно прибављену сагласност надлежног судије из члана 14. став 2. овог закона.

Судија из става 1. овог члана, на основу поднетог предлога за примену посебних поступака и мера, доноси одлуку о наставку примене одговарајућих мера, односно њиховој обустави у року од 24 сата од почетка њихове примене.

Ако надлежни судија не одобри примену посебних поступака и мера у року од 24 сата у складу са ставом 2. овог члана, директор ВБА је дужан да одмах прекине њихову примену и наложи комисијско уништавање прикупљених података, а записник о томе достави надлежном суду из члана 13а став 1. и члана 14. став 1. овог закона.

Члан 16*

Поштанска, телеграфска и друга јавна предузећа, привредна друштва и лица регистрована за послове телекомуникационих оператора, друге начине преношења информација и послове доставе поштанских пошиљки дужни су да обезбеде услове и да омогуће ВБА примену мера тајног прикупљања података и извршења посебних поступака и мера из члана 12. овог закона и мера из члана 18. став 3. овог закона.

Члан 17

Посебни поступци и мере тајног прикупљања података из члана 12. тач. 1) до 4) овог закона примењиваће се све док постоје разлози за њихову примену.

Посебни поступци и мере тајног прикупљања података из члана 12. тач. 5) до 8) овог закона, по одлуци надлежног судије из члана 13а став 3. и члана 14. став 2. овог закона, могу се примењивати шест месеци, а на основу новог предлога могу се продужити још једанпут, најдуже на шест месеци.

О примени посебних поступака и мера из члана 12. тач. 5) до 8) овог закона, израђује се и доставља обавештење о окончању примене мере надлежном судији из става 2. овог члана.

Члан 18

Ако подаци прикупљени применом посебних поступака и мера из члана 12. овог закона указују на припремање или извршење кривичног дела за које се гони по службеној дужности, ВБА о основама сумње обавештава надлежно јавно тужилаштво.

Обавештење из става 1. овог члана не садржи податке о примењеним посебним поступцима и мерама.

ВБА, на основу резултата примене посебних поступака и мера, надлежном тужилаштву може да предложи примену надзора и снимања телефонских и других разговора или комуникација другим техничким средствима и оптичка снимања лица и примену других мера за кривична дела организованог криминала, корупције и друга изузетно тешка кривична дела, под условима и на начин прописан законом којим се уређује кривични поступак.

Члан 19

ВБА је овлашћена да у обављању послова и задатака из своје надлежности примењује посебне поступке и мере из члана 12. и мере из члана 18. став 3. овог закона, према запосленима у Министарству одбране и припадницима Војске Србије.

Када ВБА у вршењу послова и задатака из своје надлежности оцени да би посебне поступке и мере из члана 12. тач. 4) до 8) овог закона, као и мере из члана 18. став 3. овог закона требало применити и према другим физичким лицима, дужна је да о томе одмах обавести Безбедносно-информативну агенцију или полицију, са којом заједно утврђује начин даљег поступања.

Члан 20

Овлашћено службено лице ВБА има приступ свим местима ради инсталирања уређаја за примену посебних поступака и мера из члана 12. и мера из члана 18. став 3. овог закона, у складу са одлуком надлежног суда.

Члан 21

Приликом примене посебних поступака и мера из члана 12. овог закона, ВБА је овлашћена да користи податке, документа и средства која служе за прикривање идентитета ВБА, идентитета њених припадника и физичких лица са којима је успостављена тајна сарадња.

За намене из става 1. овог члана не могу се користити легитимације посланика Народне скупштине, чланова Владе, Генералног секретаријата Владе, Генералног секретаријата председника Републике и службене легитимације судија, јавних тужилаца, припадника других служби безбедности Републике Србије, полиције и других овлашћених службених лица.

Члан 22

Ако безбедносни разлози то захтевају, ВБА може да користи пословне и стамбене просторије, као и друге непокретности у својини Републике Србије.

Начин и услове давања на коришћење непокретности из става 1. овог члана уређује Влада, на образложени предлог министра одбране.

У обављању послова из своје надлежности, ВБА по потреби предузима и мере прикривања својине над стварима и правним лицима, као и саме сврхе прикупљања података.

ВБА може уз накнаду тајно да користи услуге физичких и правних лица.

Начин и услове утврђивања накнаде из става 4. овог члана прописује министар одбране, на предлог директора ВБА.

Ради обављања послова из своје надлежности, ВБА може оснивати правна лица и уредити њихов рад на начин који их не доводи у везу са ВБА.

Овлашћења у откривању, истраживању и документовању кривичних дела

Члан 23

Овлашћено службено лице ВБА у откривању, истраживању и документовању кривичних дела из члана 6. став 2. тач. 3) и 4) и члана 6. став 3. овог закона има следећа овлашћења:

- 1) провера и утврђивање идентитета лица и идентификација предмета;
- 2) позивање;
- 3) тражење обавештења;
- 4) привремено одузимање предмета;
- 5) преглед простора, објеката и документације и противтерористички преглед;
- 6) опсервирање;
- 7) прикупљање, обрада и коришћење личних података;
- 8) полиграфско тестирање;
- 9) овлашћења полиције за вршење мера надзора и снимања телефонских и других разговора или комуникација другим техничким средствима и оптичка снимања лица и предузимање других мера и радњи, у складу са законом којим се уређује кривични поступак.

Када овлашћено службено лице ВБА у вршењу послова и задатака из своје надлежности оцени да би овлашћења из става 1. овог члана требало применити према лицима која нису припадници Војске Србије и запослени у Министарству одбране, ВБА о томе одмах обавештава Безбедносно-информативну агенцију или полицију, са којима заједно утврђује начин даљег поступања.

III НАДЛЕЖНОСТИ, ПОСЛОВИ, ЗАДАЦИ И ОВЛАШЋЕЊА ВОА

1. Надлежности ВОА

Члан 24

ВОА је надлежна за обављање обавештајних послова од значаја за одбрану који се односе на прикупљање, анализу, процену, заштиту и достављање података и информација о потенцијалним и реалним опасностима, активностима, плановима или намерама страних држава и њихових оружаних снага, међународних организација, група и појединаца.

Подаци и информације из става 1. овог члана су војног, војно-политичког, војно-економског карактера и други подаци и информације који се односе на пролиферацију наоружања и

војне опреме и претње тероризмом усмерени из иностранства према систему одбране Републике Србије.

2. Послови и задаци ВОА

Члан 25

У оквиру своје надлежности ВОА:

- 1) прикупља и проверава податке и информације, обрађује их, анализира, процењује и доставља надлежним органима;
- 2) сарађује и размењује информације и податке са службама, организацијама и институцијама Републике Србије које се баве безбедносно-обавештајним пословима, као и са службама других земаља и организација у складу са утврђеном безбедносно-обавештајном политиком, међународним уговорима и преузетим обавезама;
- 3) чува прикупљене податке и информације у складу са законом, подзаконским актима и штити их од неовлашћеног откривања, давања, коришћења, губитка или уништавања;
- 4) планира, организује и спроводи безбедносну заштиту својих активности, лица, објеката и докумената;
- 5) организује безбедносну заштиту објеката Министарства одбране и Војске Србије у иностранству и лица која су од стране Министарства одбране и Војске Србије службено упућена у иностранство;
- 6) штити опрему и средства која користи у раду од неовлашћеног приступа;
- 7) прибавља, развија и користи информационе системе, системе веза и системе за пренос података, као и средства за заштиту информација;
- 8) организује обуку припадника ВОА, организује специјалистичке курсеве, врши истраживања, формира архиве и објављује сопствена издања;
- 9) планира, организује и спроводи унутрашњу контролу рада припадника ВОА;
- 10) захтева од надлежних служби безбедности безбедносне провере правних и физичких лица када је то неопходно за обављање послова из надлежности ВОА утврђених овим законом;
- 11) планира опремање и врши набавку ствари за своје потребе;
- 12) обавља и друге послове из своје надлежности.

3. Овлашћења ВОА

Прикупљање података

Члан 26

ВОА је у оквиру својих надлежности овлашћена да прикупља податке:

- 1) из јавних извора;
- 2) од физичких и правних лица;

- 3) разменом података са другим службама безбедности;
- 4) применом посебних поступака и мера.

Примена посебних поступака и мера за тајно прикупљање података

Члан 27

Посебни поступци и мере за тајно прикупљање података су:

- 1) тајна сарадња са физичким и правним лицима ради прикупљања података и информација из члана 24. став 2. овог закона;
- 2) тајно прибављање и откуп докумената и предмета;
- 3) оперативни продор у организације, институције и групе;
- 4) предузимање мера на прикривању идентитета и својине;
- 5) оснивање правних лица и уређење њиховог рада на начин који их не доводи у везу са ВОА;
- 6) прикривено коришћење имовине и услуга физичких и правних лица уз накнаду;
- 7) коришћење посебних докумената и средстава којима се штити ВОА, њени припадници, просторије и средства.

Посебни поступци и мере из става 1. овог члана предузимају се на основу налога директора ВОА или лица које он овласти.

О издатим налозима из става 2. овог члана води се евиденција.

Примену посебних поступака и мера из става 1. овог члана уређује министар одбране, на предлог директора ВОА, уз мишљење Савета за националну безбедност.

Ако се мишљење из става 4. овог члана не достави у року од 30 дана од дана пријема поднетог захтева, сматраће се да је мишљење позитивно.

Члан 28

У примени посебних поступака и мера из члана 27. став 1. овог закона не могу се користити легитимације посланика Народне скупштине, чланова Владе, Генералног секретаријата Владе, Генералног секретаријата председника Републике и службене легитимације судија, јавних тужилаца, припадника других служби безбедности Републике Србије, полиције и других овлашћених службених лица.

Члан 29

Ако безбедносни разлози то захтевају, ВОА може да користи пословне и стамбене просторије, као и друге непокретности у својини Републике Србије.

Начин и услове давања на коришћење непокретности из става 1. овог члана уређује Влада, на образложени предлог министра одбране.

Члан 30

Подаци који се односе на методе рада и функционисање ВОА представљају тајне податке.

Степен тајности података из става 1. овог члана одређује се у складу са законом којим се уређује тајност података.

IV ЕВИДЕНТИРАЊЕ ПОДАТАКА И ЊИХОВО КОРИШЋЕЊЕ

Члан 31

ВБА установљава и води збирке и регистре личних и других података, као и документа о тим подацима.

ВОА установљава и води збирке и регистре података из своје надлежности.

Збирке и регистри података, као и документа из ст. 1. и 2. овог члана представљају тајне податке, у складу са законом којим се уређује тајност података.

Ако ВБА или ВОА дође у посед података и информација из надлежности других служби безбедности или полиције, те податке и информације доставиће другим службама безбедности ако су од значаја за националну безбедност, а полицији ако се односе на кривична дела на која се, у складу са одредбама Законика о кривичном поступку, примењују посебне доказне радње.

Ако подаци и информације нису из надлежности органа из става 4. овог члана, ВБА или ВОА је дужна да их неодложно уништи у року од 30 дана, о чему ће комисија сачинити записник.

Члан 32

Врсте регистара, збирки личних података и евиденција ВБА или ВОА, начин њиховог вођења, приступ, руковање и заштиту, рокове чувања, архивирање и уништавање уређује министар одбране, на предлог директора ВБА, односно директора ВОА, а по прибављеном мишљењу Савета за националну безбедност.

V ПОСЕБНА ОВЛАШЋЕЊА

Члан 33

Овлашћено службено лице ВБА има право и дужност да држи, носи и употребљава ватрено оружје у оквиру надлежности прописаних овим законом.

Овлашћено службено лице ВБА и ВОА има право да користи средства за осматрање, снимање, навигацију и везу, као и да се послужи саобраћајним средством и средством везе правног или физичког лица.

Државни органи Републике Србије и правна лица имају обавезу да овлашћеном службеном лицу ВБА и ВОА пруже неопходну помоћ ради извршења задатака из надлежности ВБА или ВОА.

Начин и услове примене овлашћења из ст. 1. и 2. овог члана прописује министар одбране на предлог директора ВБА, односно директора ВОА, по прибављеном мишљењу Савета за националну безбедност.

VI ИЗВЕШТАВАЊЕ И ОБАВЕШТАВАЊЕ

Члан 34

ВБА и ВОА редовно, по потреби и на захтев достављају из своје надлежности извештаје, информације и процене од значаја за одбрану председнику Републике, министру одбране и начелнику Генералштаба Војске Србије.

Ако је непосредно угрожена безбедност Министарства одбране, односно команди, јединица и установа Војске Србије, ВБА и ВОА су дужне да са подацима до којих дођу у вршењу послова и овлашћења прописаних овим законом, без одлагања упознају надлежне органе руковођења и командовања.

Извештаји, информације и процене из ст. 1. и 2. овог члана представљају тајну, у складу са законом којим се уређује заштита тајних података.

Члан 35

ВБА и ВОА су дужне да тачно, истинито и потпуно пруже обавештења о прикупљеним подацима о личности и о подацима од јавног значаја, у складу са прописима којима се уређује област заштите података о личности, област слободног приступа информацијама од јавног значаја и одредбама овог закона.

Право на обавештење и увид у податке из става 1. овог члана ограничава се у складу са прописима којима се уређују област слободног приступа информацијама од јавног значаја, тајност података, заштита података о личности и одредбама овог закона.

Право на обавештење и увид у податке из става 1. овог члана не односи се на податке о: овлашћеним службеним лицима ВБА или ВОА који су предузимали мере; идентитету садашњих и бивших сарадника службе; припадницима службе са прикривеним идентитетом; трећим лицима којима би откривање тих података могло да штети; методама прибављања безбедносних и обавештајних података; акцијама које су у току; начину примене посебних поступака и мера; као и на податке и информације које су прибављене разменом са страним службама и међународним организацијама и тајне податке и информације других државних органа у поседу службе.

Размена података са органима и службама безбедности страних држава и међународних организација

Члан 36

ВБА и ВОА, сходно утврђеној безбедносно-обавештајној политици Републике Србије, размењују податке из члана 31. овог закона са органима и службама безбедности страних држава и међународних организација, у складу са Уставом, законом, другим прописима и општим актима и потврђеним међународним уговорима.

Начин и поступак размене података о непосредном угрожавању безбедности стране државе или међународне организације, односно вредности заштићене међународним правом, на основу смерница Савета за националну безбедност, прописује министар одбране, на предлог директора ВБА, односно директора ВОА.

Достављени подаци из ст. 1. и 2. овог члана могу се користити само у сврху због којих су прикупљени.

О достављеним подацима из става 1. овог члана води се евиденција.

VII РУКОВОЂЕЊЕ И УНУТРАШЊЕ УРЕЂЕЊЕ ВБА И ВОА

1. Руковођење ВБА и ВОА

Члан 37

Радам ВБА и ВОА руководе директори који за свој рад одговарају министру одбране.

Директори ВБА и ВОА имају заменике, који за свој рад одговарају директору.

Директоре ВБА и ВОА и њихове заменике поставља и разрешава председник Републике указом на предлог министра одбране, ако се ради о професионалном војном лицу, односно Влада, на предлог министра одбране, у складу са законом којим се уређује положај државних службеника.

Директори ВБА и ВОА, као и њихови заменици постављају се на период од пет година.

Директори ВБА и ВОА и њихови заменици не могу бити чланови политичке странке, нити обављати другу јавну функцију.

За директоре ВБА и ВОА и њихове заменике може бити постављено лице које је завршило генералштабно усавршавање и које има најмање девет година радног искуства на обавештајно-безбедносним пословима у систему одбране.

Члан 38

Директор ВБА, односно директор ВОА:

- 1) даје налоге и инструкције за рад органа и припадника агенције;
- 2) одговара за законито и стручно функционисање агенције;
- 3) одговара за наменско коришћење финансијских и других средстава;
- 4) предлаже министру одбране план развоја, опремања и годишњи план рада;
- 5) врши избор и одлучује о пријему и престанку рада у агенцији, у складу са прописаним критеријумима;
- 6) предлаже надлежном органу ослобађање припадника агенције од обавезе чувања тајне;
- 7) подноси извештај о раду;
- 8) предлаже министру одбране доношење прописа из надлежности агенције;
- 9) обавља и друге послове и задатке утврђене законом и подзаконским актима.

Директор ВБА, односно директор ВОА или њихови заменици могу, поред услова утврђених законом, бити разрешени и пре истека времена на које су постављени, у следећим случајевима:

- 1) на лични захтев;
- 2) ако трајно изгуби здравствену способност да обавља своју дужност;
- 3) када је осуђен за кривично дело на безусловну казну затвора од најмање шест месеци или за кажњиво дело које га чини недостојним за вршење дужности;

4) ако у руковођењу ВБА или ВОА не поступа у складу са Уставом, законом и другим прописима, према правилима струке, савесно, непристрасно и политички неутрално, чиме је проузроковано незаконито и нестручно функционисање агенције.

Предлог за разрешење директора ВБА, односно директора ВОА или њихових заменика подноси министар одбране.

2. Унутрашње уређење ВБА и ВОА

Члан 39

Акта о унутрашњем уређењу и систематизацији ВБА и ВОА, као и о начину њиховог рада, на предлог директора ВБА, односно директора ВОА, доноси министар одбране, у складу са законом и другим прописима.

Акта о унутрашњем уређењу и систематизацији ВБА и ВОА и начин њиховог рада означавају се одговарајућим степеном тајности, у складу са прописима који уређују тајност података.

VIII ПРИПАДНИЦИ ВБА И ВОА

Члан 40

Припадници ВБА и ВОА су професионални припадници Војске Србије, државни службеници и намештеници.

1. Радни однос у ВБА и ВОА

Члан 41

На пријем у радни однос, права и дужности и престанак радног односа професионалних припадника Војске Србије на служби у ВБА или ВОА примењује се закон и други прописи којима се уређује Војска Србије, ако овим законом и прописима који су донети на основу овог закона није другачије одређено.

На пријем у радни однос, права и дужности и престанак радног односа државних службеника и намештеника на служби у ВБА или ВОА примењује се закон којим се уређује одбрана Републике Србије и прописи о државним службеницима и намештеницима, ако овим законом и прописима који су донети на основу овог закона није другачије одређено.

Посебне критеријуме и поступак за пријем у радни однос и престанак радног односа лица из ст. 1. и 2. овог члана уређује Влада, на предлог министра одбране.

Члан 42

Припадник ВБА, односно ВОА:

- 1) дужан је да извршава налоге директора ВБА, односно директора ВОА или непосредно претпостављеног и да га извештава о свом раду;
- 2) не сме да изражава и заступа своја политичка уверења приликом обављања службених дужности;
- 3) самосталан је у раду и лично је одговоран за незаконито поступање.

Ако припадник ВБА, односно ВОА сматра да је налог директора ВБА, односно директора ВОА или претпостављеног незаконит, дужан је да га у писаној форми на то упозори, а ако

претпостављени и даље инсистира на његовом извршењу, дужан је да тражи писану потврду налога. Ако налог буде потврђен, обавезан је да о томе извести вишег претпостављеног и унутрашњу контролу.

У случају да припадник ВБА, односно ВОА има сазнања о незаконитом поступању у служби, обавезан је да то пријави директору и унутрашњој контроли, без последица по свој статус.

Ако директор ВБА, односно ВОА или унутрашња контрола не поступи по пријави из става 3. овог члана припадник ВБА, односно ВОА може да се обрати телима за надзор и контролу, без последица по свој статус.

2. Чување тајности идентитета

Члан 43

Припадник ВБА, односно ВОА, као и физичко лице са којим је успостављена тајна сарадња може да сведочи пред правосудним органима у поступку против лица која су осумњичена на основу поступања ВБА или ВОА, само уколико је обезбеђена заштита његовог идентитета, на основу овог закона, односно закона којим се уређује кривични поступак.

Члан 44

Овлашћено службено лице је припадник ВБА, односно ВОА који у свом раду примењује овлашћења прописана овим законом.

Које лице се сматра овлашћеним службеним лицем ВБА, односно ВОА, као и обим његовог овлашћења прописује министар одбране на предлог директора ВБА, односно директора ВОА.

Овлашћено службено лице ВБА, односно ВОА има службену легитимацију са значком, а припадник ВБА, односно ВОА који нема статус овлашћеног службеног лица има само службену легитимацију.

Врсту, облик и садржај службене легитимације и изглед значке ВБА и ВОА прописује Влада, на предлог министра одбране.

3. Додатак на плату

Члан 45

Овлашћеном службеном лицу ВБА, односно ВОА, на предлог директора ВБА, односно директора ВОА припада додатни коефицијент на плату у висини одређеној прописом који доноси министар одбране.

Припаднику ВБА, односно ВОА који нема статус из става 1. овог члана, на предлог директора ВБА, односно директора ВОА, може се утврдити додатни коефицијент на плату у висини одређеној прописом који доноси министар одбране.

4. Забрана јавног иступања

Члан 46

Припаднику ВБА, односно ВОА је забрањено да јавно иступа и износи податке и сазнања о раду ВБА или ВОА, као и друге податке из области безбедности од значаја за одбрану, без сагласности директора ВБА, односно директора ВОА.

5. Права лица са којима је успостављена тајна сарадња и њихових породица

Члан 47

Лице које приликом тајне сарадње са ВБА или ВОА претрпи телесно оштећење, односно изгуби способност за рад, има права по том основу као припадник ВБА, односно ВОА.

У случају смрти лица из става 1. овог члана, чланови његове породице имају иста права као чланови породице припадника ВБА, односно ВОА.

6. Правна, материјална и друга помоћ припадницима ВБА и ВОА и лицима са којима је успостављена тајна сарадња

Члан 48

Ако се против припадника или бившег припадника ВБА, односно ВОА или лица са којим је успостављена тајна сарадња са ВБА или ВОА покрене кривични поступак због радњи учињених у вршењу службе, односно у тајној сарадњи, има право на правног заступника кога му предложи ВБА или ВОА, осим ако је кривични поступак покренут на основу кривичне пријаве ВБА или ВОА.

Припадници ВБА и ВОА, лица са којима је успостављена тајна сарадња и чланови њихових породица имају право на правну и материјалну помоћ Републике Србије, ако су у вршењу службе задржани, ухапшени или осуђени ван територије Републике Србије.

Ако су због послова из надлежности ВБА или ВОА, односно тајне сарадње доведени у опасност живот, лична и имовинска безбедност припадника ВБА, односно ВОА или лица са којима је успостављена тајна сарадња, односно чланова њихових породица, агенција ће им, осим правне помоћи, обезбедити и другу помоћ и заштиту.

7. Осигурање од ризика

Члан 49

ВБА и ВОА за своје припаднике могу да уговоре животно осигурање, осигурање за случај смрти или губитка радне способности, у складу са ризицима у вршењу службе.

8. Упућивање у иностранство

Члан 50

Припадници ВБА, односно ВОА могу бити упућени у иностранство у оквиру сарадње са страном службом безбедности или другом одговарајућом службом, на основу међународног уговора, односно у складу са законом.

9. Обраћање надлежним органима

Члан 51

Припадник ВБА, односно ВОА који дође до сазнања да је у раду ВБА или ВОА дошло до повреде уставности и законитости, људских права и слобода, професионалности, сразмерности у примени овлашћења и политичке и идеолошке неутралности, може непосредно да се обрати генералном инспектору, министру одбране, Влади и надлежном одбору Народне скупштине, без последица по свој статус.

Припадник ВБА, односно ВОА може да се обрати генералном инспектору и надлежном одбору Народне скупштине и када сматра да је због повреда из става 1. овог члана дошло до угрожавања његових права у обављању послова и задатака из надлежности ВБА или ВОА.

IX НАДЗОР И КОНТРОЛА РАДА

1. Народна скупштина

Члан 52

Народна скупштина врши надзор над радом ВБА и ВОА, у складу са одредбама закона којим се уређују основе уређења служби безбедности Републике Србије и овог закона.

2. Влада

Члан 53

Влада преко Министарства одбране спроводи контролу, обезбеђује потребне ресурсе за рад ВБА и ВОА и остварује остала овлашћења, у складу са законом.

3. Генерални инспектор

Члан 54

Генерални инспектор:

- 1) надзире примену начела политичке, идеолошке и интересне неутралности у раду ВБА и ВОА и њихових припадника;
- 2) надзире законитост примене посебних поступака и мера за тајно прикупљање података;
- 3) надзире законитост трошења буџетских и других средстава за рад;
- 4) даје мишљење на нацрте закона, других прописа и општих аката из надлежности ВБА и ВОА;
- 5) утврђује чињенице о уоченим незаконитостима или неправилностима у раду ВБА и ВОА и њихових припадника;
- 6) подноси извештај министру одбране о резултатима надзора са предлогом мера.

Генералног инспектора поставља Влада на период од пет година, на предлог министра одбране, уз мишљење Савета за националну безбедност.

Генерални инспектор је одговоран за рад министру одбране.

Генерални инспектор подноси извештај о спроведеној контроли најмање једном годишње надлежном одбору Народне скупштине.

Генерални инспектор не може бити члан политичке странке, нити обављати другу јавну функцију.

Члан 55

За генералног инспектора може бити постављено лице које има најмање девет година радног искуства у струци.

Генерални инспектор има статус државног службеника у III групи положаја у Министарству одбране, у складу са законом.

Генерални инспектор може, поред услова предвиђених законом, бити разрешен дужности и пре истека периода на који је постављен, у следећим случајевима:

- 1) на лични захтев;
- 2) ако трајно изгуби здравствену способност да обавља своју дужност;
- 3) када је осуђен за кривично дело на безусловну казну затвора од најмање шест месеци или кажњиво дело које га чини недостојним за вршење дужности;
- 4) ако не поступа у складу са Уставом, законом и другим прописом, према правилима струке, непристрасно и политички неутрално.

Поступак за разрешење генералног инспектора може покренути Влада или министар одбране.

Члан 56

Начин извршавања послова и задатака из члана 54. овог закона уређује министар одбране, уз прибављено мишљење надлежног одбора Народне скупштине.

4. Унутрашња контрола

Члан 57

Унутрашња контрола ВБА, односно ВОА врши контролу законитости рада и примене овлашћења њихових припадника.

Руководилац унутрашње контроле је непосредно потчињен директору ВБА, односно ВОА коме редовно подноси извештаје о раду и о евентуалним злоупотребама и неправилностима у раду ВБА или ВОА.

Руководилац унутрашње контроле је дужан да обавести генералног инспектора, а по потреби и надлежни одбор Народне скупштине, када има сазнања да директор ВБА, односно директор ВОА није отклонио незаконитост или неправилност у раду коју је утврдила унутрашња контрола.

На захтев унутрашње контроле, а по одлуци директора ВБА, односно директора ВОА, припадник ВБА, односно ВОА је обавезан да се подвргне безбедној провери, провери психофизичке способности, провери здравственог стања, полиграфском тестирању и другим проверама.

Начин вршења унутрашње контроле ВБА, односно ВОА, као и друга питања од значаја за њен рад уређује министар одбране.

Х ФИНАНСИРАЊЕ

Средства за рад

Члан 58

Средства за рад ВБА и ВОА се обезбеђују у буџету Републике Србије, у складу са законом којим се уређује буџетски систем.

Подаци о финансијском и материјалном пословању ВБА и ВОА представљају тајне податке, у складу са законом којим се уређује тајност података.

Члан 59

За набавку ствари намењених за извршавање послова и задатака из надлежности ВБА и ВОА примењују се прописи којима се уређују набавке за потребе Министарства одбране.

Приликом набавки из става 1. овог члана, ВБА и ВОА су овлашћене да користе податке, документа и средства која служе за прикривање идентитета агенције и њених припадника.

ХИ ЗАШТИТА И ЧУВАЊЕ ТАЈНИХ ПОДАТАКА

Члан 60

Припадник ВБА, односно ВОА, који има приступ подацима и документима који су законом и другим прописима одређени као тајни, дужан је да их штити и чува за време и после престанка рада у ВБА или ВОА, у складу са прописима из области одбране и тајности података.

Припадник ВБА, односно ВОА је дужан да и после престанка рада у ВБА или ВОА штити тајност идентитета припадника ВБА, односно ВОА, лица са којима је успостављена тајна сарадња, као и других извора података, односно начина на који је податак прикупљен, у складу са законом којим се уређује тајност података.

ХИИ ЗАШТИТА ПРАВА ГРАЂАНА

Члан 61

Грађанин који сматра да су му појединачним актом или радњом ВБА или ВОА повређена или ускраћена људска права или слободе, ради заштите својих права, може да се обрати генералном инспектору, односно органима и институцијама Републике Србије.

Члан 62

За штету коју својим незаконитим или неправилним радом ВБА или ВОА проузрокује физичким и правним лицима одговара Република Србија.

XIII ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 63

Прописи за извршење овог закона донеће се у року од шест месеци од дана почетка примене овог закона.

Прописи донети за извршење Закона о службама безбедности Савезне Републике Југославије ("Службени лист СРЈ", број 37/02 и "Службени лист СЦГ", број 17/04) настављају да се примењују до доношења одговарајућих прописа за извршење овог закона, ако нису супротни одредбама овог закона.

До доношења прописа о уређењу судова и почетка рада Врховног касационог суда, послове Врховног касационог суда из одредаба члана 14. овог закона вршиће Врховни суд Србије.

Члан 64

Даном ступања на снагу овог закона престаје да важи Закон о службама безбедности Савезне Републике Југославије ("Службени лист СРЈ", број 37/02 и "Службени лист СЦГ", број 17/04).

Члан 65

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије".